

Control order

Dit is niet mijn huis

Als u in Groot-Brittannië woont, ligt Guantánamo Bay misschien wel in het huis naast u.

foto's Edmund Clark tekst Henk van Renssen

In alle documenten wordt hij CE genoemd, zijn echte naam weten we niet. Waarom CE? Een raadsel, het eerste van vele.

CE woont in zijn eentje in een huis in een buitenwijk ergens in Engeland. Het is niet zijn eigen huis, dat staat in Londen. Maar daar mag hij niet meer wonen. CE is *relocated*, 'verplaatst'. In Londen zou hij met een van de tien mensen kunnen spreken met wie hij niet mag spreken.

CE woont in een huis in een buitenwijk en mag er twaalf uur per dag uit, van acht uur 's ochtends tot acht uur 's avonds. Daarvoor en daarna moet hij binnen blijven (hij mag dan ook de tuin niet in). Elke middag moet hij zich melden op het politiebureau in het centrum van de stad. Als hij thuiskomt en niet meer van plan is die dag weg te gaan, moet hij zijn bewakers bellen. Daarna mag hij het huis niet meer verlaten, ook niet voor een snelle boodschap (wc-papier vergeten). Hij draagt altijd een speciale telefoon bij zich, die zijn bewakers vertelt waar hij is.

De Britse fotograaf Edmund Clark mocht CE bij hoge uitzondering een paar dagen en nachten in december 2011 bezoeken. Voor hij naar binnen ging, werd al zijn apparatuur gecontroleerd. Hij mocht niets verraden over de identiteit van CE of zijn verblijfplaats. Wat CE hem vertelde over zijn zaak, moest geheim blijven. Clark was van plan een multimediaal project over CE te maken, maar halverwege zijn verblijf, na drie dagen en twee nachten, werd CE opnieuw verplaatst (door veranderde wetgeving moest hij toch weer dichterbij Londen gaan wonen) en werd het project voortijdig afgebroken. De foto's die Clark al had genomen, frontale shots van allerlei details van het huis om dat later in diorama-vorm te kunnen hercreëren, kwamen terecht in het fascinerende boek *Control Order House*. Daarin ook alle kafkaëske juridische documenten rond de zaak van CE, die – net als de gevangenen op Guantánamo Bay – nooit in een openbaar proces is berecht, maar die wel door een rechter veroordeeld werd tot wat tot voor kort een 'control order' heette: een controlebevel.

Wat zit er in die plastic tassen naast de bank? Waarom heeft hij een laken tussen de kussens gepropt? Van wie is dat speelgoed naast de televisie? Hoe zou de kat heten? Waarom heeft hij een kat terwijl huisdieren volgens de control order verboden zijn? (Het lijkt een lieve, nieuwsgierige kat, hij volgt de fotograaf en kijkt in de camera.) Welke boeken leest hij? Zou hij zijn tuintje bijhouden? Waarom lijkt het bed onbeslapen?

Dagboekje

CE heeft een paar van zijn dagen beschreven in een klein dagboekje voor de fotograaf, dat ook in het boek is afgedrukt. Een paar dagen was genoeg, zei CE, dan wist je wel hoe zijn leven eruitzag. Hij wordt wakker, bidt, haalt als het acht uur is een donut om de hoek, leest in de Koran (hij is een moslim) en andere boeken, en kijkt boven hoe het met zijn kat gaat ('I would always do this caus I love my cat so much'). Daarna bidt hij nog een keer thuis, of in de enige moskee waar hij mag bidden (waar vooral oudere Pakistani komen, die hij als Iraanse Brit niet kan verstaan). Vervolgens haast hij zich naar het politiebureau. Dan gaat hij naar het middaggebed, drinkt thuis een kopje thee en kijkt wat televisie, gaat naar het avondgebed, terug naar huis, belt zijn bewakers en kijkt ten slotte wat televisie. 'Normaal slaap ik om 21.00 uur, maar soms zijn er goede programma's en dan blijf ik die kijken.'

Op sommige dagen bemant CE een islamitisch stalletje in het centrum van de stad, iets wat hij in Londen ook deed. Hij verkoopt er boeken en vertelt mensen over de islam. Daarvoor kleedt hij zich netjes aan en doet hij 'een beetje parfum' op. In het weekend komen zijn vrouw (van wie hij al voor zijn control order gescheiden leefde, maar met wie hij de zorg voor de kinderen deelde) en zijn twee kleine kinderen op bezoek. Ze gaan naar de speeltuin, waar hij even met zijn vrouw kan praten. 's Middags doet hij dan een dutje omdat hij moe is, 'de kinderen blijven maar op je hoofd springen'. Hij slaapt op de bank in de woonkamer en niet in een van de drie slaapkamers boven.

Niks aan de muren, alles provisorisch ingericht. Niet op bed slapen maar op de bank. CE weigert zich dit huis eigen te maken. Dit is niet mijn huis, zeggen de foto's. Dit is niet eens mijn hotel.

Waar is de afliesterapparatuur?

CE gedroeg zich verdacht, vandaar. Mogelijk was hij van plan een terroristische actie uit te voeren, of daarbij te helpen. Zeggen ze. CE verbleef in 2006-2007 in Somalië, waar hij volgens de Britse geheime dienst een terroristische

training kreeg van Al-Qaida en/of Al-Shabab. Het bewijs daarvoor is geheim. CE zegt zelf dat hij in Somalië computerles gaf. Dat vond de rechter niet aannemelijk. Sindsdien zou CE regelmatig zijn omgegaan met verdachte personen en zouden ze zich verdacht hebben gedragen (bijvoorbeeld met elkaar praten op een drukke straat, om niet afgeluisterd te kunnen worden). In 2010 zou hij een (mislukte) poging hebben gedaan om nogmaals naar Somalië te reizen. Dat staat allemaal in de veroordeling door 'The honourable Mr. Justice Lloyd Jones'.

Russische Goelag

Sinds 2005 hebben tweënvijftig mensen een control order gekregen, voor de duur van enkele maanden tot meer dan vier jaar. Misschien is Guantánamo niet de beste vergelijking. Misschien moet je wat hier gebeurt, vergelijken met de Russische Goelag. Solsjennitsins metafoor van de Goelag Archipel, een eilandenrijk van gevangenen, gaat hier op. Alleen is het dan geen eilandenrijk ver buiten de bewoonde wereld, maar er middenin. Een onzichtbare archipel. Misschien kun je er wel naar binnen door de voordeur van je buurman. ■

'Control Order House' van Edmund Clark is uitgegeven door Here Press, www.herepress.org

CE is nooit in een openbaar proces berecht maar is wel 'relocated'

_MG_2724.jpg

_MG_2725.jpg

_MG_2726.jpg

_MG_2727.jpg

_MG_2728.jpg

_MG_2729.jpg

_MG_2730.jpg

_MG_2731.jpg

_MG_2732.jpg

_MG_2733.jpg

_MG_2734.jpg

_MG_2735.jpg

_MG_2736.jpg

_MG_2737.jpg

_MG_2738.jpg

_MG_2739.jpg

_MG_2740.jpg

_MG_2741.jpg

_MG_2850.jpg

_MG_2706.jpg

_MG_2876.jpg

_MG_2741.jpg